

Załącznik do Uchwały
Nr XL/334/2022
Rady Gminy Liniewo
z dnia 21 czerwca 2022 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE LINIEWO NA LATA 2022-2024



LINIEWO 2022 r.

I. WSTĘP

W gminie Liniewo pierwszy Program Wspierania Rodziny opracowano na lata 2012-2015 zgodnie z obowiązkiem nałożonym na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających rodziny, w szczególności wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Realizowany Program uwzględnia także uregulowania prawne zawarte w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2020 r., poz. 1329). Program ma na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie angażującego zasoby gminy. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie, w szczególności rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami. Praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające utrzymanie pełnej rodziny konieczne są przede wszystkim ze względów społecznych, ale także i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) uchylony
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny; zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.

II. PODSTAWA PRAWNA:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
6. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE LINIEWO

W wyniku zmian systemowych rodziny z dziećmi mogą dziś korzystać z szerokiego wachlarza wsparcia finansowego. Niestety poprawa warunków finansowych nie przekłada się na poprawę relacji w rodzinie, nie niweluje skutków związanych z występującymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą w rodzinie, rozpadem rodziny, zanikiem poczucia bezpieczeństwa, alkoholizmem czy narkomanią. Rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi to niestety częsty problem występujący w społeczeństwie. Należy sobie zdać sprawę, iż nie wszystkie przypadki są zdiagnozowane. Rodziny nie korzystające z pomocy społecznej, nie przejawiające większych problemów szkolnych mogą ujawnić się po wielu latach niewydolnego funkcjonowania. Duży problem stanowią także rodziny, które nie wyrażają woli współpracy w rozwiązywaniu swoich problemów, nie chcą współpracować z asystentem rodziny ani pracownikiem socjalnym. Jest to poważne wyzwanie dla systemu polityki społecznej, dla pracowników socjalnych i asystentów rodzin, a także dla społeczności lokalnej, aby być wrażliwym na sygnały dochodzące ze środowiska i odpowiednio wcześnie reagować. Na dzień 31 grudnia 2021 r. gmina Liniewo liczyła 4.559 osób.

Strukturę demograficzną ilustruje poniższa tabela:

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Wiek do 18 lat	Wiek powyżej 18 do 60 lat kobiety lub 65 mężczyźni	Wiek powyżej 60 lat kobiety i 65 mężczyźni
4.559	2.272	2.287	1.078	2.558	923

Z danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Liniewie wynika, że w 2021 r. z pomocy społecznej (bez względu na rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania) korzystało 144 osób w 102 rodzinach. Z tego 63 rodziny mają na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko.

Strukturę rodzin z dziećmi ilustruje poniższa tabela:

Liczba dzieci na utrzymaniu	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1 dziecko	10	28
2 dzieci	19	79
3 dzieci	17	88
4 dzieci	11	65
5 i więcej dzieci	6	44

Głównym powodem korzystania z pomocy społecznej w gminie Liniewo jest ubóstwo i związane z tym bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Najczęstsze powody przyznania pomocy w 2021 r. ilustruje poniższa tabela:

Powód trudnej sytuacji	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	30	74
Bezdomność	5	5
Ochrona macierzyństwa	22	125
Bezrobocie	20	76
Niepełnosprawność	40	113
Długotrwała choroba	54	193
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	19	79
Przemoc w rodzinie	2	11
Alkoholizm	3	5
Trudności po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
Zdarzenie losowe	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0

*w roku kalendarzowym 1 rodzina mogła korzystać z pomocy z więcej niż jednej przyczyny.

Długotrwała choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, ochrona macierzyństwa oraz bezrobocie były najczęstszymi przesłankami do udzielenia pomocy i wsparcia mieszkańcom naszej gminy. Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie wynika, że liczba bezrobotnych w 2021 r. spadła w porównaniu do roku poprzedniego. Jednakże nie ma to decydującego wpływu na sytuację materialną rodzin, gdyż wiele osób wykazuje w wywiadach środowiskowych prace dorywcze, umowy zlecenia lub zatrudnienie na najniższej płacy. Bezrobocie jest ściśle powiązane z ubóstwem oraz niesie negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Konsekwencją jest występowanie patologii społecznej, zachowań dewiacyjnych, nałogów i nieprawidłowe wykonywanie ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych.

Sytuację na rynku pracy ilustruje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Bezrobotni ogółem	128	152	132
w tym: kobiety	80	92	79
Długotrwale bezrobotni	59	75	87
Z prawem do zasiłku	111	133	120

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki oraz niskiej samooceny. Sytuację pogorszyła pandemia COVID – 19, która miała negatywny wpływ na funkcjonowanie dzieci. Brak odpowiedniego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Zgodnie z informacją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie na terenie gminy Liniewo liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

Forma opieki	Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych w poszczególnych latach	
	2020 r.	2021 r.
Placówka	2	5
rodziny spokrewnione	7	4
Ogółem:	9	9

Aktualnie na terenie gminy Liniewo jest jedna zawodowa rodzina zastępcza natomiast brak jest rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego. W trakcie 2021 roku nie usamodzielniał się żaden wychowanek z naszej gminy.

Działania podejmowane przez właściwe służby ukierunkowane są na to, aby dzieci mogły wzrastać w swoich rodzinach biologicznych, a dzieci przebywające w pieczy, miały szanse powrotu do swoich środowisk naturalnych. Dużym wsparciem dla rodzin dysfunkcyjnych jest pomoc asystentów rodziny.

Liczba rodzin korzystających z tej usługi w poszczególnych latach przedstawiała się następująco:

Okres współpracy Asystenta z rodziną w poszczególnych latach	2019 r.	2020 r.	2021 r.
do 3 miesięcy	0	2	0
od 3 do 12 m-cy	6	3	4
powyżej 1 roku	5	8	10
łącznie liczba rodzin	11	13	14
przeciętny czas pracy z rodziną	8 m-cy	26 m-cy	33 m-ce

Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	2019 r.	2020 r.	2021 r.
	4	6	5

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kościerzynie wynika, że w 2021 r. z powodu ograniczenia władzy rodzicielskiej objęto nadzorem kuratora 11 rodzin, z powodu uzależnienia od alkoholu 6 osób oraz 8 osób nieletnich z powodu demoralizacji. Na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Wójt Gminy Liniewo powołał Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w którego skład wchodzi przedstawiciele pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia, sądu, organizacji pozarządowej i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Liczba postępowań w ramach procedury „Niebieska Karta”, które prowadził Zespół Interdyscyplinarny w latach 2019 – 2021 przedstawia się następująco:

Liczba postępowań w ramach procedury „Niebieska Karta”	2019 r.	2020 r.	2021 r.
	20	17	22

Poza systemem pomocy społecznej rodziny mają możliwość korzystania z innych form wsparcia finansowego i w naturze. Formy i zakres wsparcia w 2021 r. ilustruje poniższa tabela:

L.p.	Podstawa prawna	Liczba rodzin
1.	Ustawa o świadczeniach rodzinnych	455
2.	Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów	46 dzieci
3.	Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	519
4.	Ustawa o dodatkach mieszkaniowych	27
5.	Ustawa o dodatkach energetycznych	17
6.	Ustawa o systemie oświaty (stypendia i zasiłki szkolne)	134 dzieci
7.	Ustawa Karta Dużej Rodziny	30
8.	Program żywnościowy FEAD	167

Ze środków profilaktyki alkoholowej sfinansowano 2 świetlice opiekuńcze w gminie Liniewo. Z różnych zajęć wspierających w świetlicy korzystało 38 dzieci. Zorganizowano również warsztaty profilaktyczne na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych dla młodzieży szkolnej. Na kolonie letnie do Tlenia wyjechało 12 dzieci z najuboższych rodzin. Dofinansowano również zawody wędkarskie i Dzień Dziecka dla dzieci z gminy Liniewo. Zakupiono 60 paczek dla dzieci z okazji świąt Bożego Narodzenia. Dla 5 dzieci z naszej gminy Kuratorium Oświaty w Gdańsku sfinansowało kolonie letnie.

IV. ZASOBY GMINY

Instytucje i organizacje realizujące i wspierające działania na rzecz dziecka i rodziny w gminie Liniewo.

L.p.	Nazwa jednostki	Rodzaj wsparcia
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Liniewie	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, poradnictwo specjalistyczne, asystentura rodzinna, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, świadczenia wychowawcze, prowadzenie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
2.	Urząd Gminy w Liniewie	Stypendia szkolne i naukowe, wyprawki szkolne, Karta Dużej Rodziny.
3.	Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Profilaktyka i przeciwdziałanie problemom wynikającym z nadużywania alkoholu i narkotyków, prowadzenie świetlic opiekuńczo - terapeutycznych, organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
4.	Placówki oświatowe z terenu gminy	Działalność edukacyjno - wychowawcza, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
5.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Liniewie	Organizacja czasu wolnego, rozwijanie talentów i zainteresowań, zajęcia sportowe, amatorskie zespoły wokalnie-taneczne, muzyczne, kluby seniora, imprezy integracyjne.
6.	Biblioteka Publiczna w Liniewie	Upowszechnianie wiedzy i kultury, promocja czytelnictwa, organizacja czasu wolnego.
7.	Posterunek Policji w Liniewie	Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego.
8.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie	Wsparcie osób niepełnosprawnych, piecza zastępcza, Punkt Interwencji Kryzysowej, poradnictwo specjalistyczne.
9.	Kuratorzy Sądowi	Sprawowanie nadzoru nad rodzinami ograniczonymi we władzy rodzicielskiej, małoletnimi oraz nad przebiegiem leczenia odwykowego.
10.	Niepubliczny Ośrodek Zdrowia w Lubieszynie	Profilaktyka i ochrona zdrowia.

11.	Parafie Rzymsko-Katolickie	Działalność charytatywna.
12.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubieszynie	Usługi specjalistyczne, rehabilitacja, integracja społeczna rodzin, poradnictwo specjalistyczne, organizacja festynów i wyjazdów.
13.	Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Wsi Wysin	Zajęcia edukacyjne, sportowe, rekreacyjne.
14.	Fundacja „Słoneczna galeria”	promocja i wspieranie rozwoju talentów dzieci, młodzieży i dorosłych, integracja społeczności lokalnej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
14.	Ochotnicza Straż Pożarna	Upowszechnianie wiedzy pożarniczej i udzielania pierwszej pomocy, działalność młodzieżowych drużyn pożarniczych.

V. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

VI. CELE SZCZEGÓŁOWE I SPOSÓB ICH REALIZACJI

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:
 - zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, systemie oświaty, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
 - objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci w szkołach i świetlicach środowiskowych,
 - udzielanie pomocy żywnościowej w ramach programu FEAD,
 - prowadzenie akcji informacyjnej o zasadach przyznawania świadczeń socjalnych.
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:
 - podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - rozwój działalności Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - rozwój poradnictwa specjalistycznego dla ofiar przemocy i jej sprawców,
 - rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą.
3. Zapobieganie uzależnieniom:
 - profilaktyka, edukacja i wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych uzależnieniami,

- pomoc rodzinom poprzez działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- zwiększanie dostępności pomocy psychologicznej i prawnej,
- prowadzenie edukacji w szkołach na temat wpływu alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na organizm człowieka i ryzyka szkód społecznych,
- organizacja czasu wolnego, konkursów, festynów o charakterze prozdrowotnym.

4. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym i rozwiązywanie już istniejących:

- objęcie wsparciem asystenta rodzin będących w kryzysie,
- monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych i asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną w tym lekarzy i pielęgniarek,
- kierowanie do specjalistycznego wsparcia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i innych placówek świadczących usługi dla rodzin będących w kryzysie,
- zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego np. świetlic opiekuńczo-wychowawczych,
- wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodzin poprzez udział w szkoleniach, warsztatach, studiach podyplomowych.

5. Reintegracja rodzin:

- zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej,
- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego pozwalającego na powrót do rodziny naturalnej poprzez wsparcie asystenta rodziny,
- informowanie o dostępnych formach pomocy specjalistycznej w celu podniesienia umiejętności w zakresie pełnienia ról rodzicielskich i wzmocnienia odpowiedzialności za własną sytuację życiową,
- Współpraca ze wszystkimi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym a szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, kuratorami społecznymi w celu poprawy sytuacji rodzin pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

6. Kreowanie pozytywnego obrazu rodziny:

- przekazanie upominków rodzicom nowonarodzonego dziecka,
- oficjalne przekazanie przez Wójta Gminy Liniewo lub Dyrektora Gminnego Ośrodka pomocy Społecznej w Liniewie upominków seniorom, którzy ukończyli 90 i dalszy rok życia.

7. Poprawa warunków życia i wzmocnienie kondycji rodzin:

- dofinansowanie organizacji spotkań integracyjnych w poszczególnych sołectwach Gminy Liniewo.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Liniewo, w szczególności rodziny wychowujące dzieci, głównie z uwzględnieniem rodzin dotkniętych przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych możliwości i uprawnień.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

Koordynatorem i organizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Liniewie. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy wziąć pod uwagę uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji. Tak rozumiany program stanowić będzie kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany z budżetu Gminy Liniewo, dotacji, budżetu organizacji pozarządowych, środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

X. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitoring Programu prowadzony będzie corocznie poprzez gromadzenie informacji i danych w zakresie wszystkich działań zawartych w niniejszym Programie. Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Liniewie będzie do dnia 31 marca każdego roku przedkładał Radzie Gminy Liniewo roczne sprawozdanie z realizacji niniejszego Programu.